

Årsberättelse 2022

**Verksamhetsberättelse
Astma- och Allergiförbundet**

Förord

Vilket år! Ännu ett år av intensivt påverkansarbete, kunskapsspridning och medlemsaktiviteter är till ända. Och nog kan vi räkna även 2022 till ett framgångsrikt år.

Vi börjar nästan vänja oss. Efter den lyckade satsningen på att säkra pollenmätningarna runt om i landet, kan vi nu också klappa oss på axeln efter att Livsmedelsverket och Socialstyrelsen under förra året fick ett regeringsuppdrag att se över allergivården. Nu gäller det att säkerställa att förstudien blir något annat än en papperstiger.

Grunden för dessa lyckade insatser är vår bas – våra medlemmar, föreningarna och förtroendevalda. Under förra året gav de oss en ny styrelse och en ny ordförande, som valdes på en lika välbesökt som välordnad kongress.

Styrelsen var inte den enda nyheten under 2022. Det var också året då vi fick en ny generalsekreterare och en ny organisation. Vi blev med marknadschef samt kommunikations- och påverkanschef och vi fick en insamlingsansvarig med uppgift att samla in pengar till förbundets fortsatta arbete för allas rätt till ett friskt liv.

För alla har rätt till ett friskt liv – även de med astma, allergi, atopiskt eksem eller annan överkänslighet. Det är en mänsklig rättighet och vi kan faktiskt luta oss mot FN:s globala hållbarhetsmål när vi beskriver vårt arbete:

Vår kamp för nationella riktlinjer, en jämlik allergivård och fler specialister bidrar till FN:s hållbarhetsmål om hälsa och välbefinnande för alla. Det gäller även vårt arbete för att öka kunskapen om matallergier. Ingen ska bli sjuk eller riskera livet för att de fått i sig livsmedel de inte tål.

Att var fjärde barnfamilj med matallergi undviker att äta ute av oro för att blir sjuk, gör att det arbetet i stor utsträckning också handlar om att uppfylla FN:s mål om att minska ojämlikheter. I ett jämlikt och tillgängligt samhälle vågar alla gå på restaurang och äta mat.

Även förbundets arbete för allas rätt till frisk luft, bidrar till FN:s hållbarhetsmål om hälsa och välbefinnande. Smutsig luft gör människor sjuka och försämrar livskvaliteten för både barn och vuxna. I detta arbete bidrar vi dessutom till att göra städer säkra, inkluderande och hållbara (mål 11) och till att säkerställa strukturer för en mer hållbar konsumtion och produktion (mål 12).

År 2030 ska FN:s hållbarhetsmål vara uppfyllda. Vi har kommit en bit på väg, men vi har en bit kvar. Så låt oss kavla upp ärmarna och fortsätta vårt oförtrutna arbete för stöd, kunskap och förändring.

Mikaela Odemyr

Förbundsordförande Astma- och Allergiförbundet

Karin Neuhaus

Generalsekreterare Astma- och Allergiförbundet

Innehåll

Förord	2
Inledning	4
Påverka samhället	6
Internationellt samarbete	18
Sprida kunskap och öka förståelsen	19
Bidra till ett friskare liv	22
Bidra med stöd och gemenskap	26
Stödja och främja allergiforskning	29
Styrelse, valberedning, revisorer	33
Föreningsinformation och tack	35

Inledning

Astma- och Allergiförbundet har sedan starten 1956 arbetat för visionen att människor med astma, allergi, eksem och annan överkänslighet ska fungera som likvärdiga medlemmar i samhället.

Det gör vi genom att:

1. Påverka samhället
2. Sprida kunskap och öka förståelsen
3. Bidra till ett friskare liv
4. Bidra med stöd och gemenskap
5. Stödja och främja allergiforskning

Vår förändringsteori grundar sig på att bristande kunskap är det största hindret för att uppnå vår vision. Detta gäller alla, från allmänhet och beslutsfattare till företag, myndigheter, målgruppen själva och deras anhöriga. Vi strävar därför efter att vara en kunnig och trovärdig källa till den senaste kunskapen inom allergiområdet, samtidigt som vi samlar människor med intresse för våra frågor och ger dem en röst i samhällsdebatten.

Organisationens uppbyggnad

Astma- och Allergiförbundet är en ideell medlemsstyrd organisation. Vi följer en klassisk folkrörelsemodell och har över 80 lokala föreningar och 10 regionala föreningar. Vi är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation där endast privatpersoner kan bli medlemmar. För närvarande har vi strax över 14 000 medlemmar.

Som medlem i Astma- och Allergiförbundet blir du en del av en lokal eller tematisk förening där alla medlemmar har rösträtt på årsmötet. Lokalföreningarna utser ombud till regionföreningarnas årsmöten, vilka i sin tur utser ombud till Astma- och Allergiförbundets högsta beslutande organ – kongressen. Kongressen äger rum vart tredje år och utser en förbundsstyrelse samt beslutar om medlemsavgift, motioner, verksamhetsplan, budget och andra frågor. Alla beslut i Astma- och Allergiförbundet fattas genom en demokratisk process som regleras i organisationens stadgar.

Hållbarhet

Astma- och Allergiförbundet har ett stort engagemang för att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling, i enlighet med FN:s globala mål (Agenda 2030). Hållbarhet ska därför vara en vägledande princip för all vår verksamhet inom hela organisationen, oavsett nivå. Vårt hållbarhetsarbete utgår från tre aspekter; social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Social hållbarhet

Enligt Folkhälsomyndigheten (FHM) är ett socialt hållbart samhälle ”ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen”. Vår ambition ligger i linje med FHM:s definition av social hållbarhet och omfattar alla medlemmar, förtroendevalda, volontärer och anställda inom organisationen.

Ekonomisk hållbarhet

För att kunna vara en relevant aktör för våra målgrupper och arbeta för organisationens ändamål även i framtiden behöver vi en ekonomisk utveckling som är hållbar över tid och som stödjer organisationens verksamhet på ett sätt som skapar stabilitet och förtroende.

Ekologisk hållbarhet

Vi vill bidra till en miljömässigt hållbar framtid och en levande planet. Det gör vi genom att arbeta för att minimera verksamhetens miljöpåverkan och samtidigt ta ansvar för det klimatavtryck som verksamheten eventuellt ger upphov till.

FN:s 17 globala mål för en hållbar utveckling.

Vi arbetar särskilt fokuserat med följande globala mål:

FN:s 17 globala mål nummer 3, 10, 11 och 12.

Mål 3: God hälsa och välbefinnande

Vi arbetar för ett friskt liv på lika villkor för alla med astma, allergi, eksem eller annan överkänslighet. Det är vår huvudsakliga vision och det mål som vi lägger allra störst fokus på i vår verksamhet.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Vi arbetar för ett inkluderande samhälle som är tillgängligt för alla oavsett ursprung, identitet och förutsättningar. Vårt arbete syftar till att säkerställa lika möjligheter och minska ojämlika villkor.

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Våra målgrupper reagerar ofta på ämnen eller material som finns i vår närmiljö. Det kan till exempel vara pollen, pälsdjursepitel, värme/kyla, mögel, luftföroreningar, tobaksrök, parfym eller andra kemikalier. Därför är det viktigt med ren och frisk luft och att lokaler och annan stadsbebyggelse tar hänsyn till hälsoaspekter.

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

Det finns idag över 4 000 kända kemikalier som är allergiframkallande. Många av kemikalierna kommer vi i kontakt med via olika produkter som vi konsumerar. Vi vill ha en giftfri miljö och en hållbar produktion av produkter som tar hänsyn till både miljö och hälsa.

1. Påverka samhället

§ 1 Ändamål; Påverka samhället så att människor med allergisjukdomar får samma levnadsvillkor och tillgänglighet som andra medborgare.

Vård

Astma och allergi drabbar en tredjedel av Sveriges befolkning och är en av vår tids största folksjukdomar. Trots att vi har kunskap om hur man kan mildra och minska allergier, tas kunskapen inte tillvara inom vården. Ett stort problem är att det saknas nationella riktlinjer för allergivården, att det råder kunskapsbrist inom vården samt att det saknas specialistläkare.

För att uppnå förändring har vi de senaste åren arbetat under parollen “Ett svenskt allergiprogram”. Vi fokuserar på några frågor i taget, analyserar vad som är möjligt att uppnå samt vilka vi behöver nå fram till för att se resultat av arbetet. Under 2022 avspeglades detta i allt från framtagande av rapporter till uppvaktningar av politiker och beslutsfattare.

Politisk påverkan

Att åstadkomma förändring tar tid, men under 2022 har vi sett resultat av våra ansträngningar. Under 2020 påtalade vi för riksdagsledamöter vad som behövs för att skapa en bättre allergivård, vilket ledde till flera motioner om bland annat nationella riktlinjer för allergi- och pollenmätningar samt satsningar på att förebygga allergier. Detta ledde till att en majoritet i riksdagens socialutskott i maj 2022 uppmanade regeringen att ge en lämplig myndighet i uppdrag att samordna det förebyggande arbetet inom allergiområdet och att arbeta för att vården av allergiska personer skulle bli mer jämlik.

Vanligtvis tar det tid för regeringen att agera på initiativ från utskotten, men i det här fallet var regeringen mycket handlingskraftig. Redan i augusti 2022 gav regeringen Socialstyrelsen och Livsmedelsverket i uppdrag att genomföra en förstudie för att utveckla det förebyggande arbetet inom allergiområdet och främja en mer jämlik vård. Det är ett stort steg i rätt riktning, och vi hoppas att det leder till ytterligare förbättringar inom allergivården och förebyggandet av allergier.

Under politikerveckan i Almedalen arbetade vi särskilt intensivt med "Ett svenskt allergiprogram". Vår strategi var att kontakta relevanta seminariearrangörer och berätta om vilka aspekter vi kunde bidra med. Det ledde till att vi fick medverka i seminarier om behovet av nationella riktlinjer för allergivård, digital vård, viktiga patientfrågor inför valet, rökavvänjning och kompetensutveckling av vårdpersonal. Vi bokade och genomförde också möten med Folkhälsomyndighetens och Livsmedelsverkets generaldirektörer.

Media

Under året gjordes en kartläggning av tillgången till allergivården som fick relativt god spridning. Med regionala siffror och stora skillnader mellan regionerna, lockades inte minst lokalmedia att rapportera om kartläggningen. De stora skillnaderna låg också till grund för den debattartikel som publicerades på DN Debatt i anslutning till Almedalen den 14 juli. Här lyfte vi också vikten av ett svenskt allergiprogram och nationella riktlinjer. Debattartikeln ledde till en ledare i ämnet, som publicerades i Expressen, Kvällsposten och GT.

I samband med bland annat astmadagen har vi också försett våra lokalföreningar med mallartiklar, som publicerats brett runt om i landet.

Övrigt

I samband med Astmadagen i maj lanserades en uppdaterad Astma- och Allergirapport, som bland annat innehöll en kartläggning av Sveriges astma- och allergivård. Rapporten har under året varit ett viktigt påverkansverktyg gentemot politiker, myndigheter och beslutsfattare för att förbättra astma- och allergivården.

Förbundet deltog under 2022 också i flera samverkansgrupper, styrgrupper och patientråd, bland andra i Luftvägsregistret, E-hälsomyndigheten och TLV:s patientråd, Forska!Sveriges nätverk för hälsa och välbefinnande samt Forum For Health Policys arbete för en bättre vård.

Både den förra och den nuvarande socialministern deltog i årets Patientriksdag, där förbundet är medarrangör. Temat för årets evenemang var vikten av vårdens tillgång till patienternas hälsodata oavsett vårdgivare. Även patienternas möjlighet att komplettera sina journaler med egna hälsodata och erfarenheter diskuterades. En sådan förändring skulle göra patienterna mer delaktiga i sin vård, vilket innebär vinster för både patienten själv som vården i stort.

Astma- och Allergiförbundets förslag till ett svenskt allergiprogram i korthet

För ett tiotal år sedan införde Finland ett nationellt allergiprogram. Genom att öka människors tolerans mot allergener skulle färre personer utveckla allergier. Samtidigt skulle de som drabbades få en bättre vård. Satsningen har gett goda resultat och trenden med en alltmer allergisk befolkning i Finland har brutits. Det är dags för en nationell allergisatsning även i Sverige!

Minska och mildra

Vi vill att regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att sprida kunskap till vård, skola och allmänhet om hur man kan minska risken för allergier.

Under 2022 har vi

- Påtalat vikten av att Socialstyrelsen och Livsmedelsverket sprider kunskap om tidig introduktion till mat för att förebygga allergi.
- Ökat samverkan med branchorganisationen Visita för att öka kunskapen om allergier inom restaurang- och besöksnäringen.

Inför nationella riktlinjer

Vi vill att Socialstyrelsen tar fram nationella riktlinjer och ett kvalitetsregister för allergisjukdomar.

Under 2022 har vi

- Vid upprepade tillfällen lyft vikten av att Socialstyrelsen tar fram nationella riktlinjer och ett kvalitetsregister för allergisjukdomar.
- Lyft frågan om att ersättningen till kvalitetsregistren måste jämföras (idag får diabetesregistret fyra gånger så mycket medel som astma-kol-registret).

Kunskapslyft om astma och allergi

Vi vill att Socialstyrelsen och Livsmedelsverket tar ett gemensamt ansvar för en informationssatsning om vikten av tidig introduktion till mat gentemot MVC, BVC, primärvården och förskolan/skolan. Socialstyrelsen bör också få ett uppdrag att säkerställa relevant patientutbildning som ökar möjligheten till egenbehandling.

Under 2022 har vi

- Drivit frågan att sjukdomsfall orsakad av allergi på restauranger och caféer ska följas upp på samma sätt som matförgiftning.
- Krävt att Socialstyrelsen säkerställer patientutbildning för alla och därmed möjligheten till egenbehandling.
- Ökat kunskapen och medvetenheten om allvarlig nötallergi (förbundet lanserade en framgångsrik julkampanj).

Mer stöd till allergiforskning

Vi vill att regeringen initierar en satsning på ett nationellt forskningsprogram i Vetenskapsrådets regi, för att både förebygga allergier och förbättra vården.

Under 2022 har vi

- Arbetat med en insamlingskampanj till Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond.
- Satsat på forskningskommunikation, bland annat i anknytning till Astmadagen, Internationella dagen för atopiskt dermatit samt Parfymfria veckan.

Fler utbildade specialister

Vi vill att regeringen tar initiativ till en lagstiftning där regionernas ansvar för att utbilda vårdpersonal tydliggörs och att kompetensförsörjningsrådet får ett tydligare mandat att agera. Parallellt har alla regioner ett ansvar att säkerställa att det finns yrkesverksamma allergologer inom deras geografiska område.

Under 2022 har vi

- Belyst varför det är viktigt för patienter att få specialistvård (bland annat genom en medlemsenkät).
- Påtalat behovet av att Socialstyrelsen kartlägger antalet specialister som finns i olika regioner och hur många som behöver utbildas.

Luft

Trots att svensk utomhusluft är bland de bästa i Europa orsakar luftföroreningar allvarliga konsekvenser för hälsa och liv. Personer med astma och allergi tillhör en grupp som är extra känsliga för luftföroreningar och forskning visar att luftföroreningar orsakar uppåt 1 200 akuta astmarelaterade besök på sjukhus årligen. Flera studier konstaterar även att luftföroreningar ökar risken för att barn utvecklar astma. Genom att prioritera ren luft vill förbundet bli en viktig aktör som lyfter hälsoaspekter kopplat till uteluft och miljöfrågor.

Vägledande i allt arbete inom fokusområdet luft är det intressepolitiska luftprogrammet och dess prioriteringar. Under 2022 har förbundet arbetat aktivt med programmets delmål, vilket till stor del präglats av utökade nätverk och samarbeten, opinionsbildning och kunskapshöjande insatser.

Politisk påverkan

Under året har vi arbetat för att sätta luftprogrammet på den politiska agendan. Debattartiklar, skrivelser till riksdagsledamöter, öppna brev till miljöministern, möten med utredare på Transportstyrelsen och ordföranden i miljö- och jordbruksutskottet, är några av våra aktiviteter. Vi har också samrått med Myndigheten för delaktighet, Arbetsmiljöverket, Skolverket och Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM), samt deltagit i möten inför det svenska ordförandeskapet i EU och förhandlingen/uppdateringen av EU:s luftkvalitetsdirektiv.

Under året har vi också lyft viktiga frågor som rör funktionshinderspolitik och tillgänglighet. Bland annat uppmärksammade vi Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) om behovet av djurfria skyddsrum efter att frågan om hundar i skyddsrum blivit aktuell på grund av kriget i Ukraina. I samband med att arbetsplatserna öppnade upp efter pandemin gjorde vi även offentliga uttalanden i media om vikten av att arbetsgivare gör riskbedömningar ur allergisynpunkt.

För att bidra till ökad kunskap inom luft-området har förbundet även deltagit i panelsamtal och föreläsningar om bland annat god inomhusluft och pälsdjursallergi.

Media

Under året har vi fått flera debattartiklar i luftfrågan publicerade, bland annat i Aktuell Hållbarhet och Dagens Samhälle. Fokus har legat på EU:s luftdirektiv, men också på riskerna med energibesparing och sämre inomhusluft. Vi har också försett lokalföreningarna med mallartiklar om det lokala arbetet för bättre luftkvalitet.

Övrigt

Under året har samarbetet med framför allt Hjärt-Lungfonden fördjupats, men förbundet har också arbetat med organisationer som Riksförbundet Hjärt-Lung, fordonsbesiktningsbranschen, Naturvårdsverket och Svenska Luftvårdsföreningen. Dessutom har vi etablerat viktiga kontakter med organisationen AirClim och Agenda 2030-sekretariatet, som arbetar för att minska klimatpåverkande utsläpp från transportsektorn.

Vi har även deltagit i bland annat Trafikverkets tillgänglighetsråd, Boverkets byggråd, intresseorganisationen SWESIAQ, Tankesmedjan Tobaksfakta, EFA Prevention Group samt i samverkansgruppen med Centrum för Arbets- och Miljömedicin i region Stockholm (CMM).

Förbundet har under året ingått i referensgrupper till två projekt som rör luft. Det ena projektet heter CitizAir, leds av KTH och arbetar för att öka allmänhetens medvetenhet om luftdata i Stockholm tillsammans med andra organisationer. Det andra projektet, som leds av IVL Svenska Miljöinstitutet i samarbete med Göteborgs stad och Göteborgs Universitet, syftar till att förbättra luft- och ljudmiljön på förskolegårdar genom att utveckla helhetslösningar.

För att skapa engagemang och kunskap kring frågan om bättre luftkvalitet inom organisationen har vi vidtagit flera aktiviteter och initiativ. Bland annat har vi haft möten med den styrande politikermajoriteten i kommunfullmäktige i Lunds kommun och Astma- och Allergiföreningen i region Syd. Dessutom har vi skickat ut underlagsmaterial om luftkvalitet på förskolegårdar till aktiva och anställda i allergiföreningar inför valet.

Som ett resultat av dessa aktiviteter och initiativ har flera lokala insändare och debattartiklar publicerats om vikten av att ta hänsyn till luftkvalitet i stadsplaneringen.

Astma- och Allergiförbundets politiska luftprogram i korthet

Förorenad luft drabbar många och orsakar stora samhällskostnader. I det politiska luftprogrammet har förbundet identifierat fyra fokusområden som särskilt viktiga när det gäller uteluften och tagit fram förslag på konkreta insatser på nationell och lokal nivå.

Höjda krav på luftkvaliteten

Vi vill att regeringen uppdaterar Sveriges luftkvalitetsförordning utifrån senaste kunskapen om luftföroreningars effekt på människors hälsa, inklusive barn och personer med astma. Vi vill också att de förnyar det nationella miljömålet ”Frisk luft” så att riktvärden sätts utifrån aktuell kunskap om hälsorisker.

Under 2022 har vi

- Arbetat för att EU:s luftkvalitetsdirektiv och miljömålet Frisk luft skärps och uppdateras enligt WHO:s nya rekommendationer om luftkvalitet.
- Arbetat för att krav vid miljökontroll av fordon skärps och åtgärder vidtas för att undvika manipulation av avgasreningssystem som ger ökade utsläpp.

Bättre övervakning och information om luftkvaliteten

Vi vill att luftövervakningen förbättras genom tillgång till nationell modellering (beräkning av luftkvalitet) för bättre data om luftkvalitet och kartläggning av utsläppskällor. Det ger bättre beslutsunderlag vid val av effektiva åtgärder och ger kommuner samma möjligheter att arbeta för god luftkvalitet. Åtgärdsprogrammen för luft behöver förbättras och effektiviseras. Information om luftkvalitet och hälsorisker behöver bli tillgängliga för befolkningen.

Under 2022 har vi

- Arbetat för att en myndighet, exempelvis SMHI, får ett uppdrag att skapa ett nationellt modelleringssystem för beräkning av luftkvalitet.
- Arbetat för att nationell modellering av luftkvalitet ska bli tillgängligt för alla kommuner och användas bland annat för beräkning av luftkvalitet, kartläggning av utsläppskällor, förbättring och uppföljning av åtgärdsprogram och för att luftkvalitet ska integreras i stadsplaneringen.
- Påtalat vikten av fler lättillgängliga informationsinsatser om luftkvalitet till befolkningen.

Bättre nationell samordning och styrning av luftkvalitetsarbetet

Vi vill att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en nationell åtgärdsplan för luftkvalitet för att stärka arbetet för bättre luft. Det behövs för lättare rapportering till EU, bättre nationell samordning/styrning och ökad vägledning om luftkvalitet till kommuner. Incitament behövs även för ett förebyggande arbete för god luftkvalitet, bland annat för att undvika överskridanden av miljökvalitetsnormer och för kontinuerlig uppföljning av åtgärdsprogram.

Under 2022 har vi

- Arbetat för att Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram en nationell åtgärdsplan för luftkvalitet.

Stadsplanering med barn i fokus

Vi vill att det ska finnas praktiska vägledningar för kommuner och länsstyrelser för att säkerställa god luftkvalitet i samhällsplaneringen. Hälsoeffekter om luftföroreningar ska vara en utgångspunkt vid planering av bland annat förskolor och skolor. Befintliga styrmedel för bättre luftkvalitet borde utökas.

Under 2022 har vi

- Arbetat för att Naturvårdsverket tar fram en praktisk vägledning till kommuner och länsstyrelser för att säkerställa god luftkvalitet i samhällsplaneringen.
- Att mätning av luftkvalitet görs vid trafikutsatta förskolor och grundskolor i kommunerna och att åtgärder vidtas för god luftkvalitet.

Mat

Mat spelar en avgörande roll i våra liv, inte bara för att den är nödvändig för vår överlevnad utan också för vårt sociala och kulturella välbefinnande. Tyvärr lider en av fem personer i Sverige av matallergier och detta antal fortsätter att öka.

Astma- och Allergiförbundet har under flera år drivit på för att skapa en bred politisk enighet kring nationell samordning inom matallergi-området. Under 2022 har förbundet arbetat målinriktat och strategiskt för att öka kunskapen och medvetenheten om matallergier, sprida evidensbaserade fakta och stötta medlemmar. Genom uppvaktningar och politiskt arbete har förbundet också bidragit till att sätta matallergi högre på politikernas agenda och driva på för åtgärder och satsningar inom området.

Bra mat för alla – från start till mål och sedan vidare

2018–2022 drev förbundet tillsammans med Livsmedelsföretagen och Karolinska Institutet matallergiprojektet Bra mat för alla (finansierat av Allmänna Arvsfonden). Projektet avslutades i maj 2022 och har genererat ett flertal politiska initiativ och fruktbara samarbeten. Målsättningen i arbetet med att lyfta matallergier genom Bra mat för alla har varit behovet av ökad samordning, tydligare styrning och en kunskapshöjning om matallergier från regering och myndigheternas sida. Ett direkt resultat av projektet var en dialog med näringsdepartementet där vi efterfrågade åtgärdsförslag och budgetkalkyl kring en nationell satsning om matallergier.

Politisk påverkan

För att uppnå framgång i våra prioriterade frågor är det viktigt att sätta matallergi på politikernas dagordning. Genom att uppvakta politiker och tjänstemän och diskutera behovet av lösningar för

matallergier har vi lyckats ena politiker och tjänstemän om vikten av att agera. Vi har träffat flera politiker och tjänstemän för att visa upp de identifierade behoven, presentera nuläget och konkret lista vad politikerna kan bidra med för att förbättra situationen för de drabbade.

Ytterligare ett led i förbundets arbete med politisk påverkan är framtagandet av remisser och yttranden. Under året har vi bland annat lämnat utförliga yttranden till Kost och Närings nationella vägledning om specialkost i skola och förskola. Vi har haft en representant i Nationella arbetsgruppens (NAG) sedan 2020. Under hösten svarade vi även på ett förslag på standardiserat vårdförlopp för matallergi som kom från NAG:en.

Påverkansarbetet har också lett till att Konsumentverket återinfört sina schablonberäkningar för specialkost och att näringsdepartementet fått i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag och budgetkalkyl kring en nationell satsning inom matallergi.

Media

Under året har ett aktivt arbete för att sprida våra budskap och belysa behoven av satsningar på olika områden genomförts. I samband med att projektet Bra Mat För Alla avslutades publicerades en debattartikel i Altinget om bristen på säker skolmat. Vi har också tagit plats i andra medier, såväl press som radio och tv. Bland annat genom ett radioinslag om jordnötsallergi efter att en restaurangägare friats trots att han serverat jordnöt till en nötallergiker.

Medlemstidningen Allergias uppmärksammade reportage om hur inflationen påverkar matkostnaderna för hushåll med matallergier/överkänslighet bidrog också till den lyckade förändringen när det gäller Konsumentverkets schablonberäkningar för specialkost. I samband med påsk försåg vi också våra lokalföreningar med en mallartikel om matallergier, vilka fick stor spridning i lokalmedia.

Övrigt

Under året har vi fortsatt utveckla arbetet med att erbjuda användarvänliga plattformar som samlar evidensbaserad information, råd och forskning om matallergier. Genom vår kommunikation vill vi stödja medlemmar och nå ut till en bredare publik för att minska oron och rädslan som ofta förknippas med svåra matallergier.

Eftersom mat och livsmedel berör flera olika branscher har vi under året prioriterat att delta i olika nätverk, till exempel inom livsmedelsindustrin, hälso- och sjukvården, skolhälstan, besöksnäringen, offentliga kök, dagligvaruhandeln, konsumenträttsorganisationer och myndigheter. Under året har vi även fördjupat vårt samarbete med Forskningsfonden, Unga Allergiker och lokal-/regionföreningar runt om i landet för att stärka vårt budskap och medlemmarnas behov.

Vi har också arrangerat aktiviteter som mingel med politiker, beslutsfattare, tjänstemän, forskare och andra nyckelroller för att öka medvetenheten om behovet av satsningar på astma och allergisjukdomar. Dessa aktiviteter har stärkt våra relationer med relevanta samarbetspartners. Nätverkandet har inte endast skett nationellt – vi har även lagt tid och resurser på att vara en röst för våra medlemmar inom EU, genom paraplyorganisationen EFA (Europeiska federationen för nationella astma-allergiförbund). Där samarbetade vi under året med andra medlemsländer för att lämna yttranden om kommande lagar för livsmedelsmärkning, för att säkerställa att det finns allergivänliga produkter på marknaden. Läs mer om vårt internationella arbete nedan under avsnittet Internationellt samarbete.

Astma- och Allergiförbundets politiska program för matallergiområdet i korthet

Förbundet arbetar för att personer med matallergi ska kunna leva ett symtomfritt liv utan rädsla för reaktioner. Detta program lyfter fram de viktigaste politiska åtgärderna för att uppnå det.

Samlat grepp om matallergi inom vården

Vi vill att fler allergologer utbildas och att kompetensen om matallergi höjs inom primärvården. Alla vårdcentraler ska ha en allergiansvarig och rätt kompetens baserat på patientens behov.

Under 2022 har vi

- Uppväktat politiker, beslutsfattare och forskare om behovet av en ökad satsning på matallergi-området. Mycket av arbetet har handlat om ett nationellt allergiprogram och nationella riktlinjer för allergivården.
- Vi har haft en representant i NAG och svarat på en remiss angående ett standardiserat vårdförlopp för matallergi.

Säker märkning av livsmedel

Vi vill att det ska finnas gränsvärden för allergener i mat och livsmedel i EU och Sverige, att märkningen "Kan innehålla spår av..." regleras och kopplas till gränsvärden och att det skapas ett bättre och större utbud av (färdiglagad) mat och livsmedel som är anpassat för personer med matallergi och matöverkänslighet.

Under 2022 har vi

- Nätverkat och samarbetat med andra aktörer för att påverka nationellt, men framför allt på EU-nivå, för en striktare livsmedelsmärkning inom hela EU.
- Vi har även varit aktiva på sociala medier och i offentlig media kring vad olika märkningar betyder för konsumenten.

Kunskapshöjning bland personal inom offentlig måltid och besöksnäringen

Vi vill att det säkerställs och kontrolleras att personal inom förskola, skola och annan offentlig verksamhet, liksom personal på restaurang och café, erbjuds utbildning inom matallergi och specialkost.

Under 2022 har vi

- Tagit fram mer fakta och underlag i frågan.
- Skapat medial uppmärksamhet i frågan genom debattartiklar, pressmeddelanden.

Jämlik och trygg specialkost i förskola och skola

Vi vill att en myndighet får huvudansvar för specialkost i förskola/skola och att nationella riktlinjer tas fram så att specialkost och intyg för specialkosten behandlas lika överallt. Vi vill också ha en samlad definition av begreppet specialkost med fokus på matallergi, intolerans och matöverkänslighet.

Under 2022 har vi

- Svarat på en remiss angående Kost och Närings nationella vägledning om specialkost i skola och förskola.

Nationellt kunskapscentrum för matallergi och matöverkänslighet

Vi vill att det ska startas ett nationellt kunskapscentrum för matallergi. Ett regeringsuppdrag bör ges till en utvald myndighet i stället för att sprida det på flera olika myndigheter som inte har ett tydligt fokus på detta område.

Under 2022 har vi

- Uppvaktat politiker och myndigheter för att belysa vikten av att etablera ett nationellt kunskapscentrum för matallergi och matöverkänslighet.

Internationellt samarbete

Astma- och Allergiförbundet har under många år haft ett stort engagemang inom flera internationella organisationer för att få inflytande och hålla oss uppdaterade om det senaste inom astma- och allergiområdet både i Europa och globalt.

Under 2022 deltog vi bland annat i den europeiska paraplyorganisationen EFA (Europeiska federationen för nationella astma- och allergiförbund). Vår förbundsordförande deltog på EFA:s årsmöte på Island och höll en föreläsning om förbundets påverkansarbete för att rädda pollenmätningarna. Förbundsordföranden hade även olika uppdrag inom EFA under året, främst i rollen som "past president".

Vi har även deltagit i ELF (European Lung Foundation) där förbundets ordförande har varit ordförande för arbetsgruppen PAC (Patient Advisory Committee). Gruppen har träffats flera gånger under året och deltagit på ERS kongress (European Respiratory Society). Förbundet har även deltagit på GINA:s (Global Initiative for Asthma) årliga möte i Spanien. GINA är en organisation som ligger under WHO och tar fram globala medicinska riktlinjer för vården inom astma-området.

Sommaren 2022 deltog Astma- och Allergiförbundet i bildandet av IRC (International Respiratory Coalition) som fokuserar på lunghälsa och fanns representerade på plats i Paris. I september höll förbundet en föreläsning på Tjeckiens ambassad i Bryssel där fokus låg på lungsjukdomar och astma. Samma månad deltog förbundet på European Youth Parliament tillsammans med Unga Allergiker på temat "Unmet Needs for Asthma and Allergies", där förbundsordföranden höll ett tal till parlamentet.

2. Sprida kunskap och öka förståelsen

§ 1 Ändamål; Öka allmänhetens förståelse för, och kunskap om, allergisjukdomarna bland annat genom utbildnings- och informationsinsatser

Astma och allergisjukdomar är några av de vanligaste diagnoserna i Sverige idag. Trots detta råder det brist på kunskap om dessa diagnoser på många platser – från vården och myndigheter till skolor, förskolor, arbetsplatser, restauranger och bland allmänheten. Det är därför av stor vikt att sprida kunskap och öka förståelsen för dessa sjukdomar.

Temadagar 2022

Under året har vi uppmärksammat följande temadagar/veckor:

- Internationella Astmadagen
- Internationella dagen för Atopiskt Eksem (AD-dagen)
- Parfymfria veckan.

Totalt har vi genomfört minst 40 olika aktiviteter kopplade till dessa temadagar. Syftet har varit att sprida kunskap och öka förståelsen för diagnoser och besvär som många av våra målgrupper har i sin vardag.

Webbinarier och webbföreläsningar

Under året arrangerade förbundet flera webinarier, bland annat i samband med astmadagen och internationella dagen för atopiskt eksem. Vi arrangerade också ett minisymposium i anslutning till kongressen om astma och allergidiagnostik samt en politisk diskussion om behovet av ett svenskt allergiprogram. Programmen finns tillgängliga på förbundets YouTube-kanal (@aochaf).

Digital kommunikation

Året har inneburit fortsatt arbete med att utveckla förbundets webbplats. Arbetet med sociala medier har under året tydligare kopplats till övrig kommunikation och närvaron i sociala medier har stärkts utifrån en tydlig kanalstrategi. Kommunikationen har blivit mer samlad och flera filmer har producerats, bland annat till julkampanjen (läs mer under rubriken Insamling som finns i avsnitt 5: Stödja och främja allergiforskning).

Särskilda mallar för en enhetlig visuell identitet har tagits fram och utvecklats. Tätare samverkan med föreningarna har inletts när det gäller spridning av våra inlägg i sociala medier. Arbetet med webb och sociala medier har avstannat något under hösten, då vår digitala kommunikatör avslutade sin anställning i juni.

Press och media

2022 blev året då Astma- och Allergiförbundet utvecklade ett mycket lyckat opinionsarbete i samarbete med region- och temaföreningar. Vi har fått totalt 71 debattartiklar och annat pressmaterial publicerade under året. Vår valfråga om ett svenskt allergiprogram uppmärksammades i 41 publicerade artiklar och 3 ledarartiklar.

Följande ämne och teman har under året uppmärksammats medialt:

- Ett svenskt allergiprogram
- Doftöverkänslighet och parfymfria veckan
- Atopiskt eksem
- Matallergi
- Pollenvaccin
- Ren luft
- Pälsdjursallergi

Satsning på lokal och regional media har bidragit till större kännedom om Astma- och Allergiförbundet via våra regionala föreningar. Totalt har vi publicerat och förekommit i 382 pressklipp under 2022.

Bildtext: En av våra medlemmar berättar om sin doftöverkänslighet i TV4 Nyhetsmorgon 7 nov 2022.

Svenskt allergiprogram har varit högt prioriterat under året eftersom det också var förbundets valfråga. Vårt samlade arbete ledde till en lyckad närvaro och många framgångsrika möten i Almedalen, samt en publicerad debattartikel på DN Debatt. Artikeln plockades sedan upp av många ledarredaktioner och fanns bland annat omnämnd på OMNI.

Medlemstidningen Allergia

En central del i förbundets arbete med kunskapsspridning är medlemstidningen Allergia. Under 2022 har fem nummer givits ut, där varje nummer delvis har upptagits av ett speciellt tema.

Årets teman har varit

- Innemiljö
- Astma
- Matallergi
- Eksem
- Konsument

Innehållet i den tryckta tidningen publicerades på Allergia.se i anslutning till varje nummers utgivning. Dessutom publicerades extramaterial minst ett par gånger i månaden.

Allergia.se har haft i genomsnitt 59 000 sidvisningar i månaden och en stor del av innehållet i Allergia/Allergia.se har spridits via sociala medier.

Samtliga annonsytor på Allergia.se har varit fullbokade hela året, förutom en under juni–augusti. Av 50 möjliga sidor för betalda annonser i den tryckta tidningen har 43,5 sidor varit bokade. Allergias nyhetsbrev skickades ut sju gånger under året till nästan 11 000 mottagare.

En extern konsult anlätades under hösten för att genomföra en översyn av tidningen för att se hur den skulle kunna utvecklas. Översynen avslutas i början av 2023.

Vår kommunikation i siffror

- 40 inlägg på sociala medier under hashtagen #svensktallergiprogram.
- 1 670 följare på Instagram, där 87% var kvinnor och 13% män.
- 17 186 följare på Facebook, där 86% var kvinnor och 14% män.
- 717 000 personer nåddes via vår Facebooksida och inlägget med störst räckvidd nådde 131 766 personer.
- 71 publicerade debattartiklar.
- 382 olika pressklipp uppmärksammade vårt arbete.
- 242 126 besökare på vår hemsida under året.
- 59 000 sidvisningar per månad för Allergia.se.

3. Bidra till ett friskare liv

§ 1 Ändamål; Utifrån medlemmarnas förutsättningar och behov utveckla verksamhet som bidrar till den enskildas livskvalitet

Astma- och Allergiförbundet har genom åren utvecklat flera tjänster i syfte att hjälpa både medlemmar och andra med allergisjukdomar till att leva ett friskare liv. Det kan handla om rådgivning, konsumentvägledning, om framtagandet av digitala tjänster som underlättar vardagen eller om rena medlemsförmåner till nytta för våra medlemmar.

Rekommenderade produkter

Den gemensamma nordiska märkningen för rekommenderade produkter infördes 2018 och ersatte den gamla Svalan på butikshyllorna. Sedan dess har det nordiska samarbetet intensifierats och ett gemensamt nordiskt bolag förväntas bildas 2023. Arbetet med gemensamma kriterier går framåt och under året har kriterier fastställts för våra tre största kategorier. Granskningen av tvätt- och rengöringsprodukter har i och med detta överförts till Danmark och planen är att all granskning så småningom ska ske där. Sammanlagt granskas drygt 1000 nya produkter årligen, även om produkter också försvinner från marknaden ökar mängden märkta produkter stadigt.

Den tidigare märkningen "Svalan" var en välkänd symbol som hade byggts upp under 40 år. Asthma Allergy Nordic (AAN) har ännu inte uppnått samma igenkänning, men en undersökning som gjordes under året visar att andelen i målgruppen som känner igen märket har ökat från 15% år 2020 till 19% två år senare. Andelen som tror sig känna igen loggan har också ökat från 16% till 19%, medan andelen som inte känner igen symbolen alls har minskat från 70% till 62%. Detta indikerar att det tar tid att bygga ett nytt varumärke men att kännedomen går framåt. En annan viktig insikt från undersökningen är att hela 79% av personerna i målgruppen har uppgett ett ökat köpintresse för produkter med märkningen, trots att märket ännu inte är särskilt känt.

Matallergikortet

Matallergikortet.se är en digital webbtjänst där medlemmar kostnadsfritt kan översätta sina matallergier till över 30 olika språk och skriva ut det eller ha med sig i mobilen för att visa upp för restaurangpersonal på resan.

Inflödet via Matallergikortet har minskat drastiskt sedan 2020 som en effekt av pandemin. Vi ser en svag ökning igen under 2022, där vi fått in 113 nya medlemmar via Matallergikortet under året.

Allergiakademin

Antalet besökare på Allergiakademin under 2022 har varit 12 916. Detta har vi uppnått genom att aktivt sprida information om plattformen i olika sammanhang, särskilt genom att länka till sidan i sociala medier, som en del av våra kampanjer inom olika områden. Dessutom har vi under året påbörjat arbetet med att utveckla Allergiakademin genom att lägga till en ny modul.

Barnallergifonden

Astma- och Allergiförbundets Barnallergifond har under 2022 delat ut 82 500 kronor i ekonomiskt stöd till 26 familjer med astma, allergi, eksem och annan överkänslighet. Stöd har bland annat betalats ut till deltagaravgifter för allergiläger och vistelser på Södergården-Åre samt gett guldkant i form av dammsugare, luftrenare, surfplattor, cyklar, skidor, kvalsterskydd till sängen och "allergisäkra barnkalas".

Bidragen betyder väldigt mycket för familjer med allergisjukdomar, som själva uppger att livet blir lite "enklare" och att barnen inte känner sig lika utanför.

Barnallergifonden

Bankgiro: 900 – 9069, Plusgiro: 900906 – 9

Fonden instiftades 1996 och verkar för:

- Åtgärder som främjar astma- och allergisjuka barns miljöer
- Stöd till forskning för astma- och allergisjuka barn
- Rekreation för astma- och allergisjuka barn

Barnallergifonden ger svårt sjuka barn möjlighet till miljöombyte för att behandla sitt eksem eller lindra astman, en cykel för att förbättra konditionen eller åka på läger för att få umgås med andra barn i samma situation och för en stund "glömma" sin sjukdom.

Citat från medlemmar som fått bidrag

"Det var ett mycket uppskattat läger för både barn och oss vuxna. Barnen fick leka, bada och gå på spa tillsammans med andra barn som lever med allvarliga allergier, så värdefullt att kunna se glädjen i barnens ögon när de kan äta allt som alla andra äter."

"Det går inte ens att beskriva hur värdefullt det är med dessa läger/aktiviteter som föreningen ordnar samt att det finns möjlighet att söka bidrag från Barnallergifonden så alla får möjlighet åka med."

Rådgivning och konsumentvägledning

Under året har vi stöttat och erbjudit rådgivning till både medlemmar, allmänhet och yrkesverksamma inom bland annat kommuner, regioner, privata företag och andra organisationer. Rådgivning har huvudsakligen skett via telefon och e-post men även via webben och sociala medier.

Statistik för vår rådgivning och konsumentvägledning under 2022

- Över 2000 samtal kom till vårt växelnnummer 08-508 28 200 (ungefär 8 – 9 samtal per dag)
- 1 100 mejl till medlems- och givarservice och cirka 600 telefonsamtal
- Våra tre sakkunniga har tillsammans med den ansvarige för våra rekommenderade produkter tagit emot och besvarat över 600 mejl och nästan 1000 telefonsamtal
- Vi besvarade 60 frågor via Messenger under året

Södergården Åre

Södergården Åre är förbundets allergianpassade vandrarhem som ligger i byn Undersåker, cirka 10 minuter från Åre by. Det är ett allergianpassat och därför uppskattad boende för medlemmar och föreningar som vill uppleva frisk luft och avkopplande natur i fjällmiljö, eller för de som vill åka skidor, vandra eller på annat sätt aktivera sig. Astma- och Allergiförbundet är medlemmar i Svenska Turistföreningen (STF) och driver gården som en franchise inom ramen för STF.

Under våren och hösten har arbetsgruppen "Södergårdens vänner" varit på plats på gården för att arbeta med enklare fastighetsunderhåll, reparationer och förbättringsarbeten på fastigheten och dess omgivningar.

7–9 september hade förbundet en planeringskonferens på Södergården, med deltagare från förbundsstyrelsen, förbundskansliet, Forskningsfondens styrelse samt Unga Allergiker.

Södergården har ökat antalet gästnätter till 2201 under det senaste året, vilket är en ökning med 1356 jämfört med föregående år (2021), då det fanns 845 gästnätter. Även om antalet ökat betydligt är det fortfarande en bit kvar till nivån innan pandemin (2019), då antalet gästnätter var nästan 3700.

Fem olika föreningar har hyrt hela Södergården under året för sin verksamhet (se listan nedan). Under februari månad hyrde även en extern organisation hela anläggningen – Allianskyrkan i Ölmstad.

Lista på föreningar som hyrt Södergården Åre under 2022

Astma- och Allergiföreningen i Bohuslän, Astma- och Allergiföreningen i Borås, Astma- och Allergiföreningen i Luleå, Astma- och Allergiföreningen i Mellannorrland, Astma- och Allergiföreningen i Örebro län.

4. Bidra med stöd och gemenskap

§ 1 Ändamål; Stödja övriga organisationsled inom förbundet

Vår organisation är en samlingsplats och vår verksamhet är ett medel för att uppnå våra ändamål. Det är därför viktigt för oss att stötta och samverka med våra föreningar och närmaste samarbetspartners, såsom Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond, Unga Allergiker, AoA Service AB. Stöd och samverkan kan ta sig många olika uttryck. Under många år har vi exempelvis fokuserat mycket på intern information och dialog samt stöttat våra föreningar ekonomiskt på olika sätt. Under 2022 fortsatte vi det arbetet.

Regionalisering

Fram till maj 2022 fanns det en nationell arbetsgrupp som hade i uppdrag att stödja länsföreningar att bilda större regionala föreningar. Under året anslöt sig Örebro länsförening till Region Mellansverige. Vid slutet av året fanns det totalt fem regionala föreningar och fem länsföreningar i förbundet.

Regionala möten

Under hösten hölls tre regionala möten där företrädare för förbundet deltog. Region Stockholm-Gotland höll ett digitalt möte. Länsföreningarna i Västerbotten och Norrbotten hade ett gemensamt fysiskt möte i Umeå. Region Mellansverige hade ett regionalt möte i Enköping. Förbundets generalsekreterare deltog i en digital nätverksträff som arrangerades av Distrikt Syd i november.

Bidrag och övrigt stöd

Under 2022 har förbundet fortsatt stötta lokalföreningarna genom att tilldela sammanlagt 900 000 kronor i verksamhetsbidrag, baserat på antal betalande medlemmar från föregående verksamhetsår. Vi har också tillhandahållit 25 200 kronor i cirkelbidrag till sju föreningar för genomförda studiecirklar. Fyra regionföreningar har tillsammans fått 600 000 kronor att dela på, med 150 000 kronor till varje förening.

I juni utvecklade vi ett tipshäfte med titeln "Värva, vårda och engagera medlemmar", vilket publicerades på Föreningssidorna och spreds via Föreningsbrevet i början av hösten. Under året har de anställda på förbundskansliet ansvarat för egna digitala träffar, där flera har deltagit för att diskutera, lära ut och samarbeta med föreningarna. Förbundsstyrelsens ledamöter har också stöttat och kommunicerat med föreningarna under året, bland annat genom att delta på årsmöten, delta på träffar och möten samt hört av sig och stöttat enskilda förtroendevalda på olika sätt.

Intern kommunikation

Under året har elva Föreningsbrev skickats ut till cirka 400 mottagare. Föreningsbrevet har utvecklats med en strategisk planering, med ledare från generalsekreteraren, en kalender och information om förbundets gemensamma framgångar.

Dessutom skickades sju kongressbrev ut för att informera och förbereda föreningar och ombud inför den kommande kongressen. Kommunikationen före, under och efter kongressen hade som mål att skapa igenkänning, engagemang och en levande webbplats.

Unga Allergiker

En viktig prioritering för förbundet är samverkan med Unga Allergiker. Under året har representanter från Unga Allergiker deltagit på såväl förbundsstyrelsemöten som kongressen. Samverkan sker även lokalt och regionalt med våra föreningar. Unga Allergiker delar lokal med förbundet.

Blomsterfonden

Föreningar inom Astma- och Allergiförbundet har möjlighet att söka bidrag för sin verksamhet från förbundets egen fond Blomsterfonden. Förbundsstyrelsen beslutar om bidrag utifrån fondens stadgar och kriterier.

Blomsterfonden

Bankgiro: 900 - 9325, Plusgiro: 900932 - 5

Fonden stödjer rehabilitering och rekreation för astma- och allergisjuka och deras familjer samt astma- och allergiföreningarnas breda verksamhet. Det kan gälla allt från informationsverksamhet till rekreation och lägvistelser.

Ett annat konkret exempel är Astma- och Allergiförbundets vandrarhem Södergården Åre. Föreningar kan ansöka om bidrag ur Blomsterfonden för en vistelse på Södergården. Här kan barn och ungdomar samlas för att utveckla en livsstil som underlättar det fortsatta livet med astma och allergi, till exempel med avseende på kost, boende och motion.

Under året har 54 ansökningar från 28 olika föreningar fått bidrag. Totalt har 619 000 kronor delats ut till föreningarna från Blomsterfonden under 2022. Det kan jämföras med 2021 då det var 884 000 kronor som delades ut till 58 ansökningar från 26 olika föreningar.

Bidragen har under 2022 möjliggjort att uppemot 400 barn och unga har kunnat delta på allergianpassade läger. Något de annars troligtvis inte hade kunnat göra på grund av svår astma, allergi eller annan överkänslighet.

Förbundsstyrelsen tog beslut om nya kriterier för Blomsterfonden som började gälla från och med juni 2022. Kriterierna premierar en bredd av olika typer av aktiviteter men med en reservation för att vara restriktiv med bidrag till renodlade sociala aktiviteter.

Följande föreningar har fått bidrag från Blomsterfonden under 2022

Borås, Gävle, Göteborg, Hässleholm, Helsingborg, Internetföreningen Oparfymrat, Jönköpings län, Kramfors, Lägerföreningen, Västra Skaraborg (f.d. Lidköping), Ludvika-Smedjebacken, Luleå, Malmö, Mellannorrland, Mellansverige, Siljansringen, Ovanåker, Örebro län, Örnköldsvik, Österlen, Piteå-Älvdal, Skövde-Hjo-Tibro, Södra Närke, Trollhättan-Vänersborg, Västjämtland, Vätterstad, Vilhelmina och Ängelholm.

Kongress 2022

Kongressen är Astma- och Allergiförbundets högsta beslutande organ och genomförs vart tredje år. På kongressen utser valda ombud från föreningarna en förbundsstyrelse, beslutar om medlemsavgift, motioner, verksamhetsplan, budget med mera.

Kongressen 2022 genomfördes på Scandic Infra City i Upplands Väsby, fredag 13 maj till söndag 15 maj, och hade temat "En inspirerande kongress!".

Innan kongressen öppnade inleddes fredagen med ett kunskapssymposium som handlade om "Ett nationellt allergiprogram". Symposiet livesändes även på webben.

Under helgen deltog uppemot 120 deltagare på kongressen (inklusive förbundsstyrelsen, förbundskansliets personal och externa gäster). Inför kongressen hade 48 motioner skickats in och de handlade om följande områden i fallande ordning:

- Vårdfrågor (16 motioner)
- Organisation (12 motioner)
- Kommunikation (5 motioner)
- Luft (4 motioner)
- Pälsdjur (4 motioner)
- Matallergi (3 motioner)
- Södergården (2 motioner)
- Övrigt (2 motioner)

Förbundsstyrelsen yrkade på 20 bifall, 17 avslag och 17 att anse motionen besvarad. Alla beslut och motioner finns att läsa i kongressprotokollet som finns publicerat på Astma- och Allergiförbundets hemsida under [Policydokument och årsredovisningar](#).

Uppsatta mål och utfall

Mål: 75% ska tycka att det var bra eller mycket bra information inför kongressen.

Resultat: 86% tyckte att det var bra eller mycket bra information inför kongressen.

Mål: Minst 75% ska ge betyget bra eller mycket bra till kongressen som helhet.

Resultat: 92% gav betyget bra eller mycket bra som helhet till kongressen.

Mål: 80% ska ha lärt sig något nytt.

Resultat: 73% tyckte symposiet på fredagen var bra och lärorikt.

5. Stödja och främja allergiforskning

§ 1 Ändamål; Stödja allergiforskningen

Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond är en stiftelse som har till syfte att samla in och fördela medel till allergiforskning. Stiftelsen har egna stadgar och årsredovisning där man kan läsa mer om hur mycket forskning som finansieras.

Astma- och Allergiförbundet samarbetar och samverkar nära med Forskningsfonden genom att dela lokaler och andra resurser. Vårt främsta syfte är att stödja Forskningsfondens arbete genom att hjälpa till med kommunikation, insamlingsarbete, administration och ibland även ekonomiskt.

Forsningskommunikation

Förbundet satsar sedan hösten 2020 på en vassare forskningskommunikation, med syfte att öka kunskapen om forskning kring astma, allergi och atopiskt eksem. Det har resulterat i att forskningen under året fått en ännu mer självklar plats på vår webb, i våra sociala medier och i planeringen av våra kampanjdagar som Astmadagen, Parfymfria veckan och Internationella dagen för atopisk dermatit (AD-dagen).

Under året har vi publicerat 40 forskningsartiklar i nyhetsflödet på forskningssidorna, vilket ligger i linje med förra årets 39 publicerade artiklar. Forskningsartiklarna presenterar nya resultat från vetenskapligt publicerade studier om astma och allergiforskning, berättar om utlysningar av forskningsanslag och stipendier samt viktiga forskningsprojekt som fått finansiering av Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond.

Vi har publicerat 43 inlägg om allergiforskning på Facebook under året, jämfört med 45 förra året. Utöver detta har vi under 2022 även lagt till ett nytt koncept med korta intervjufilmer skräddarsydda för vår lite bredare målgrupp på Instagram. Åtta sådana filmer har publicerats under året. Syftet har dels varit att sprida kunskap om forskningen som Forskningsfonden stöttar, dels att driva trafik till Allergia.se. Filmerna länkar till ett forskarporträtt under vinjetten ”Forskarmötet”.

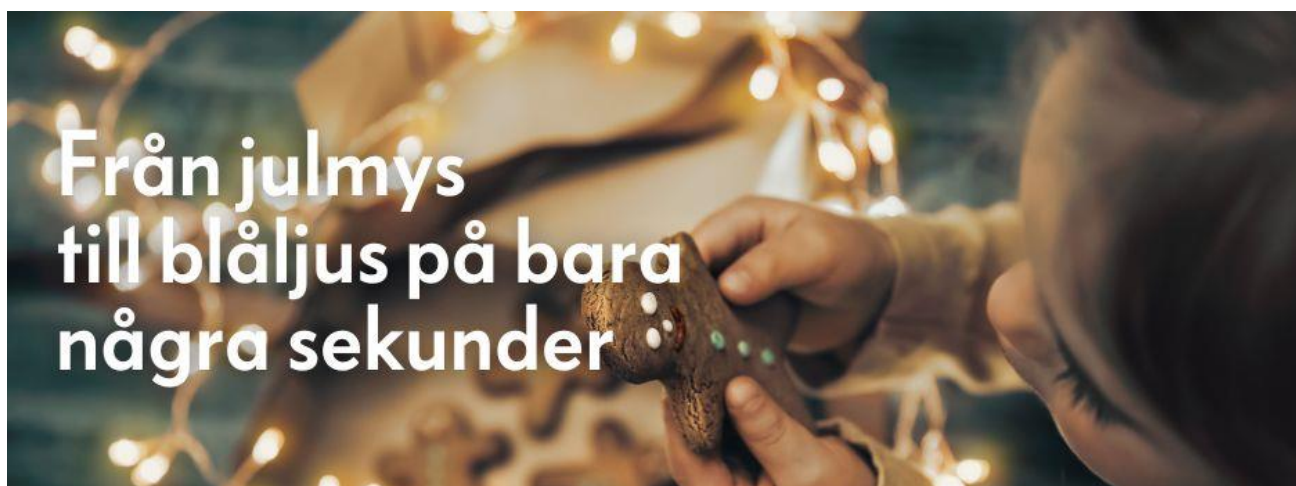
Det är bland annat i form av ovan nämnda forskarporträtt som forskningen fått en viktig plats i vår medlemstidning Allergia, men även i form av forskarintervjuer och vetenskapliga studier i anslutning till de olika ämnen som tas upp.

Med satsningen på forskningskommunikation har vi också inlett ett tätt samarbete med Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond som resulterat i kommunikationen av viktig forskning som fonden är med och stöttar. De 12 projekt som fick forskningsanslag 2021 presenterades under året bland annat i form av fråga svar-intervjuer med forskare vinklat på den del av deras forskning som vi tror kan intressera våra följare. Dessa intervjuer har även publicerats som inlägg på Facebook med syftet att dra trafik till våra forskningssidor – och flera av inläggen har fått stor spridning och en hög andel interaktioner. Intervjuerna har även stärkt förbundets relation till forskare, vilket hjälpt till att förbättra vårt varumärke som en organisation som satsar på forskning.

Forskningskommunikationen har också fortsatt det täta samarbetet med olika delar av kansliet, temaföreningar och forskare inför våra särskilda kampanjdagar, där forskningen varit en viktig del. Detta har bidragit till att öka förbundets legitimitet som en professionell organisation med faktabaserad kommunikation.

Slutligen har vi inlett en samverkan med förbundets nya satsning på insamling, där målet är att vi ska bli en framgångsrik insamlingsorganisation. Samarbetet har bland annat resulterat i en forskarintervju till vinterns julkampanj, för att framhäva att det behövs mer pengar till astma- och allergiforskning. En samverkan som kommer att intensifieras under nästa år, eftersom vi tror att forskningen är viktig för att stödja vår insamling.

Insamling

Under året har verksamheten genomgått en analys och en långsiktig insamlingsstrategi har tagits fram, som har godkänts av både Forskningsfonden och förbundet. En testkampanj genomfördes under november-december för att testa olika delar i strategin. Kampanjen inkluderade ett insamlingsbrev som skickades till både medlemmar och köpta adresser, annonser i Stockholms lokaltrafik (SL) och SJ:s tåg, annonser i olika tidskrifter, samt annonser i sociala medier på Meta Plattformen (Facebook och Instagram). Intäkterna från kampanjen gick till Forskningsfonden, men planen är att vid framtida kampanjer ska intäkterna delas, förutsatt att nödvändiga funktioner finns på plats.

Kampanjen genererade totalt cirka 800 donationer, vilket resulterade i en intäkt på 155 000 kronor. Snittgåvan per givare var 192 kronor. När man tittar på kostnaden per givare och Return on Investment (ROI) visade det sig att brevinsamling från våra egna medlemmar och givare var den mest framgångsrika aktiviteten. För att locka helt nya givare visade det sig att aktiviteter på sociala medier var den mest framgångsrika kanalen. Under början av 2023 kommer vi att ringa upp engångsgivare som deltog i kampanjen, vilket vi förväntar oss kommer att öka intäkterna ytterligare.

Utöver detta har insamlingsarbetet krävt tekniska uppgraderingar. Ett exempel är att vi har uppgraderat vårt CRM-system under året för att kunna automatisera stora delar av insamlingsarbetet. Vi har också tagit in leverantörer för att kunna erbjuda digital signering av autogiromedgivanden och möjliggöra SMS-kommunikation med givare. Slutligen har vi också gjort förbättringar på hemsidans gåvosidor.

Samverkan med Forskningsfonden

Stiftelsen Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond delar årligen ut anslag till vetenskaplig forskning om astma, allergi, eksem och annan överkänslighet. Sedan första anslaget beviljades 1991 har närmare 200 miljoner kronor delats ut till allergiforskning.

Ansökningarna granskas av en vetenskaplig forskningsnämnd samt fondens styrelse, och 2022 beviljades sju anslag om totalt fyra miljoner kronor.

Forskningsfonden delar även varje år ut stipendium till minne av Kerstin Hejdenberg som under 90-talet var ordförande för såväl Astma- och Allergiförbundet som Forskningsfonden. Stipendiet tilldelas doktorander inom barnallergologisk forskning och ses som ett sätt för Forskningsfonden att stödja unga forskare. Under 2022 delade Forskningsfonden ut två stipendier om 30 000 kronor vardera.

Utöver detta har regelbundna Samverkansråd mellan förbundet och fonden återupptagits. De samverkansavtal som finns mellan fonden och förbundet samt fonden och servicebolaget har reviderats. Fonden har även regelbundet deltagit i förbundets arbete bland annat genom att närvara vid avdelningsmöten där gemensam verksamhet berörs.

Forskningsfonden

Bankgiro: 900 - 3740, Plusgiro: 900 - 3740, Swish: 9003740

Allergiska reaktioner drabbar många organ i kroppen och fortfarande saknas viktig kunskap för att förstå hur de uppkommer. Men klart är att det är en kombination av genetisk sårbarhet och ändrade förhållanden i vår livsstil.

För att bättre kunna främja vetenskaplig forskning om allergiska sjukdomar skapade Astma- och Allergiförbundet 1998 en särskild stiftelse, Forskningsfonden, som samlar in pengar till allergiforskning och delar ut flera miljoner kronor till patientnära forskning varje år. Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond är den enda finansiären i Sverige vars bidrag enbart går till astma- och allergiforskning. För många forskare är fondens ekonomiska stöd avgörande.

Nedre raden från vänster: Bertil Orrby, Josefine Sohlberg, Mikaela Odemyr, Per-Åke Wecksell.
Övre raden från vänster: Rebecca Juhlin, Pernilla Alm Ramberg, Anna-Lena Didic

Styrelsen

Fram till kongressen i maj 2022 satt följande personer i Astma- och Allergiförbundets förbundsstyrelse: Maritha Sedvallson (förbundsordförande), Solveig Enberg (1:a vice ordförande), Mikaela Odemyr (2:e vice ordförande), Emelie Bråthén, Anna-Lena Didic, Bertil Orrby, Jan Olson samt Rune Olofsson.

På kongressen 2022 valdes följande förbundsstyrelse:

Mikaela Odemyr – förbundsordförande (Örnsköldsvik, region Mellannorrland)

Mikaela arbetar som konsult med friskvård och tillgänglighetsfrågor. Hon har varit ombudsman för region Mellannorrland, tidigare andre vice ordförande i förbundet sedan 2013, f.d. ordförande i EFA och har fortfarande internationella uppdrag.

Per-Åke Wecksell – 1:e vice ordförande (Tullinge, region Stockholm-Gotland)

Per-Åke arbetar som poliskommissarie. Han har tidigare suttit i förbundsstyrelsen i cirka 25 år, varav några perioder som andre vice ordförande och har också varit ledamot i EFA.

Bertil Orrby – 2:e vice ordförande (Stockholm, region Stockholm-Gotland)

Bertil är pensionerad organisationsombudsman och verksamhetsansvarig på förbundets kansli. Han har varit ledamot i förbundsstyrelsen sedan 2019, ordförande i allergiföreningen i Stockholm samt ordförande i utbildningsnämndens funktionshindersråd.

Anna-Lena Didic – ledamot (Bergslagen, Örebro län)

Anna-Lena är utbildad grundskollärare. Hon har varit ledamot i styrelsen i tre perioder, är ordförande i lokalföreningen Bergslagen och informatör, samt anordnar aktiviteter, för Astma- och Allergiföreningen i Örebro län.

Josefine Sohlberg – ledamot (Örebro, Örebro län)

Josefine är utbildad inom hotell- och restaurangbranschen. Hon är aktiv i lokalföreningen och en av administratörerna i Astma- och Allergiförbundets Facebook-grupp Astma- och Allergiföräldrar.

Rebecca Juhlin – ledamot (Arboga, region Mellansverige)

Rebecca arbetar som verksamhetsutvecklare i IOGT-NTO SVEA (Västmanland, Örebro län och Värmland). Hon är ordförande i Astma- och Allergiföreningen region Mellansverige och vice ordförande i Funktionsrätt Västmanland.

Erica Engström – ledamot (Piteå-Älvsbyn, Norrbottens län)

Erica arbetar som hem- och konsumentkunskapslärare. Hon har stor styrelsevana från många års styrelseuppdrag både i Astma- och Allergiföreningen Piteå-Älvdal och Norrbottens län.

Pernilla Alm-Ramberg – ledamot (Ängelholm, distrikt Syd)

Pernilla arbetar som verksamhetsutvecklare på Helsingborgs stads kontaktcenter. Hon har varit förtroendevald i lokalföreningen i Ängelholm och anställd både i Skåneföreningen och förbundet. Inom förbundet var hon projektledare för projektet ”Ny roll för allergiföreningen”.

Jesper Persson – ledamot (Umeå, Västerbottens län)

Jesper är nyutexaminerad biolog. Han har en lång bakgrund inom Unga Allergiker där han både suttit i styrelsen och varit vikarierande generalsekreterare.

Valberedning

Valberedningen förbereder val till nationella förtroendeuppdrag genom att ta emot nomineringar på lämpliga kandidater från föreningar och medlemmar. De väljer sedan ut och föreslår kandidater till förbundets kongress som beslutar om vilka som ska få representera Astma- och Allergiförbundet genom förbundsstyrelsen.

Valberedningen består sedan maj 2022 av:

Maritha Sedvallson, Edsbyn (sammankallande)

Solveig Enberg, Katrineholm

Lena Nyman, Värmdö

Cecilia Tingstedt, Växjö

Revisorer

Kongressen 2022 valde följande personer till att vara förtroendevalda revisorer för Astma- och Allergiförbundet samt Astma- och Allergiförbundets Forskningsfond under åren 2022–2025:

Birgitta Bäuml, Jönköping

Maria Andersson, Karlstad

Till revisorsersättare valdes: Malin Lundén Schmid och Monica Berglund, båda från Stockholm.

TACK!

Alla som bidragit till vår verksamhet eller samarbetat med oss under 2022.

Kontaktuppgifter

Besöksadress: Rosenlundsgatan 52, 118 63 Stockholm
Postadress: Box 170 69, 104 62 Stockholm
E-postadress: info@astmaoallergiforbundet.se
Telefon: 08-506 28 200
Webb: www.astmaoallergiforbundet.se
Facebook: [@astmaoallergiforbundet](https://www.facebook.com/astmaoallergiforbundet)
Instagram: [@astmaoallergiforbundet](https://www.instagram.com/astmaoallergiforbundet)
Organisationsnr: 802005-7512

Bilder

Bilderna i Årsberättelsen kommer från bildbanken Colourbox eller från vår egen verksamhet och fotografier som antingen är anställda eller inhyrda av Astma- och Allergiförbundet. Bilder på vårt omslag och baksida är från vår lägerverksamhet, tagna av Anette Torvidsson Eriksson.